

Q-ORGANISMEN MET BELANG VOOR DE BOOMKWEKERIJ

SCHORSKEVERS (Ipidae) LETTERZETTER (*Ips typographus*)

HERKENNING

Insect: De letterzetter behoort tot de orde van de kevers (Coleoptera). Het is een 4-5,5 mm grote schorskever. Hij is glanzend roodbruin tot zwart van kleur en het lichaam is bedekt met geel tot bruinachtige haren. De kever heeft een groot gewelfd halsschild waardoor de kop bijna niet zichtbaar is.

Symptomen: De letterzetter is een secundair schadelijk insect, dit wil zeggen dat hij reeds verzwakte bomen (door droogte, vraat, stormen of schimmels) zal aantasten. Gezonde bomen kunnen de aantasting van een aantal kevers tegengaan door het vormen van hars. Bij hoge populatiedruk echter stopt de harsvorming en kunnen ook gezonde bomen sterven. Aangetaste bomen zijn te herkennen aan kleine uitvliegopeningen, boormeel op de stam, geelbruin verkleurde boomkruinen, naaldverlies, bezoek van spechten en het afvallen van de bast.

LEVENSZYCLUS

In het voorjaar (april) boort de mannelijke kever van de letterzetter zich door de schors van de (meestal verzwakte) boom naar binnen. Eens binnen graaft hij een paringskamer en vervolgens produceert hij een stof om de wijfjes te lokken. Een mannetje paart gemiddeld met 3 vrouwtjes. De vrouwtjes graven vanuit de paringskamer een gang van 7-15 cm lang. In deze gang legt het vrouwtje tientallen eitjes. Wanneer de larven ontluiten, eten ze een gang dwars op de moedergang, wat het typische patroon veroorzaakt. Na verpoping boren de nieuwe kevers zich naar buiten en vliegen uit naar een volgende boom. Er zijn meestal 2 generaties per jaar.

WAARDPLANTEN

- In Europa is *Picea abies* de belangrijkste waardplant, maar andere soorten van *Picea* (*P. orientalis* en *P. yezoensis*) zijn waardplanten in Azië.
- Occasioneel vermeerdert het insect zich in *Pinus* en *Abies* soorten.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

- Hout of boomstronken van coniferen voor export worden het best ontschorst, ovengedroogd of onderworpen aan een andere doeltreffende behandeling.

MAATREGELEN BIJ VASTSTELLING

- Aangetaste bomen verwijderen vooraleer de volgende generatie kevers ontluit.
- Feromoonvallen of lokbomen inzetten.

IMPACT

- Voor vervoer van planten en hout van coniferen naar beschermde gebieden in de EU gelden bijzondere eisen (ZP-plantenpaspoort).

Naast de letterzetter kunnen er nog een tiental andere uitheemse en gereguleerde schorskevers ingeslept worden, zoals bijvoorbeeld *Ips amitinus*. De volledige lijst is terug te vinden op www.eppo.int.

Deze fiche geeft de huidige status weer van de quarantaine organismen op het moment van publicatie. De regelgeving rond quarantaine organismen evolueert echter in de tijd. Raadpleeg daarom voor de meest actuele informatie steeds www.favv.be.